

**Gemensamt yttrande från representanter från den svenska kläd- och skobranschen,
av utredningen om skatt på skadliga kemikalier i kläder och skor SOU2020:20
Diarienummer Fi2020/01583/S2**

Inledning

Kläd- och skobranschen välkomnar ambitionen att kostnadseffektivt minska förekomsten och risken för exponering och spridning av ämnen i kläder och skor som är skadliga för miljön och människors hälsa.

Branschen har arbetat med att begränsa farliga ämnen i textilier och skor under många år, ur ett produktsäkerhets-, miljö- och hälsoperspektiv. Idag är branschens kemikaliehantering baserad på såväl globala samarbeten med stora aktörer inom branschen i kombination med kemisk specialistkompetens som finns lokalt i våra produktionsländer.

Kemikalierestriktionerna som används av branschen, baseras på kemisk specialistkompetens genom Kemikaliegruppen på forskningsinstitutet RISE. Utöver det genomför branschen kemikalietester på oberoende laboratorier för att säkerställa efterlevnad av restriktionerna och därmed säkerställa att produkter som sätts på den svenska marknaden inte innehåller något SVHC-ämne över 0,1 viktprocent (viktprocent).

Varje företag har olika ambitiösa mål i sitt kemikaliearbete (vilket redovisas i publika hållbarhetsrapporter) men med vår omfattande gemensamma erfarenhet av kemisk hantering inom modebranschen är det viktigt för oss alla att syftet med skatten uppfylls, det vill säga "att minska förekomsten av och risken för exponering för kemikalier i kläder och skor för konsumenter och miljön". Vi kan dock konstatera att graden av uppfyllnad är liten.

Huvudsakliga problem relaterade till den föreslagna svenska skatten på mode

Riskerna måste differentieras. Då det finns en risk att hitta farliga ämnen i kläder och skor, begränsar redan branschen deras förekomst och användning. Denna risk är direkt relaterad till den specifika produktens materialkomposition. Vissa av de kemikalier som ingår i förslaget är inte tillämpliga för alla produkter, till exempel dispersionsfärgämnen är inte tillämpliga för en t-shirt av 100% bomull. Testning av ämnen som inte används leder inte till riskminskning. Det fokuserar snarare på där det inte finns någon risk och blir därmed endast kostnadsdrivande.

Det måste vara fördelaktigt med substitution. Kommer skatten att skapa den förändring som vi vill ha, det vill säga ha en positiv inverkan på hälsa och miljö? Är möjligheten för skatteavdragen tillräckligt incitament för att främja substitution av de reglerade ämnena? Som förslaget är skrivet idag är det troligt att det blir mer kostnadseffektivt att bara betala skatten i sin helhet. Kostnaderna för administration och testning på oberoende laboratorier av alla listade ämnen för alla kläder och skor kommer troligtvis överskrida skattekostnaderna. Men det som är mest beklagligt med det nuvarande förslaget är att de generellt ökade kostnaderna - oavsett i form av själva skatten, eller tester och administration - troligen kommer att begränsa resurserna till befintliga arbeten med substitution av icke önskvärda kemikalier. Skatten får med andra ord en motsatt effekt när det gäller att skapa förändring där det är mest nödvändigt.

Hur bevisar vi att våra produkter effektivt är berättigade till skatteavdrag utan att ta bort resurser från vårt nuvarande kemikaliearbete? Kriterierna för berättigande av skatteavdragen är oklara; till exempel hänvisas inga analytiska testmetoder, även om detta får stora konsekvenser för testresultaten.

Inte heller framgår det vad som anses vara ett fullgott underlag för att avdrag ska beviljas, istället ska beskattningsmyndigheterna avgöra detta från fall till fall – ett godtyckligt förfarande som gör det svårt att uppskatta resursåtgången.

I den globala cirkulära textilekonomin kommer en **skatt på importerade begagnade kläder sannolikt att hindra omställningen till cirkulära affärsmodeller** (re-wear, re-use, re-make, re-cycle); till exempel behovet av att använda begagnade kläder för att skapa regenererade fibrer att skapa nya kläder av (re-cycle).

I det förslag som presenteras ska skatten träda i kraft under 2021. Effekterna av Covid19 har skapat stora problem för den svenska textil- och modeindustrin. Att införa en skatt i en tid där industrin gör allt den kan för att bibehålla sin konkurrenskraft och ha ett fortsatt starkt fokus på hållbarhet även i framtiden, är kontraproduktivt.

Allmänna rekommendationer för att uppnå det angivna målet för skatten

För branschen förblir idén om en nationell skatt för att uppnå det angivna målet i sig fel. Inte bara för att detta är en lagstiftningsinsats på nationell nivå för en global industri, utan också för att det kommer leda till ökad press på priser bakåt i leverantörskedjan och ökade priser för våra kunder, istället för att ställa tuffare krav på öppenhet på kemikalieindustrin och dess försörjningskedja. Skatten riskerar att reducera svenska aktörers internationella konkurrenskraft genom en ökad kostnadsmassa, vilket också riskerar att påverka kemikaliesubstitutionen på marknader utanför Sverige, vilket också underminerar syftet med skatten. Branschen föredrar globalt harmoniserade kemiska föreskrifter för enkelhet, tydlighet och efterlevnad. Ökad öppenhet i säkerhetsdatablad baserat på GHS (Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals), inklusive föroreningar och ingredienser i nivåer under 1000 ppm, vilket skulle möjliggöra riskbedömningar av kemikalier som används i produktionen på ett bättre sätt. Detta skulle göra det möjligt för branschen att fatta välgrundade beslut och säkerställa säker kemikalieanvändning i en cirkulär ekonomi.

Harmonisering på EU-nivå, såsom i the Green Deal, är också att föredra och alla nationella lagstiftningsåtgärder ska anpassas till följande:

- Under EU:s textilstrategi är EU:s produktpolitiska ramverk en av de viktigaste åtgärderna som kommer att tillämpas på kläder och skor. Det syftar till att fastställa hållbarhetsprinciper, inklusive "förekomsten av farliga kemikalier i produkter";
- EU:s kemikaliestrategi kring hållbarhet kommer att ta itu med gränssnittet mellan kemikalier, produkter och avfallsagstiftning och stärka synergier av den cirkulära ekonomin. Ett delmål är att "skydda medborgarna och miljön bättre mot farliga kemikalier".

Ett annat alternativ är att säkerställa att en lokal skatt kommer att ha global relevans. Detta kan göras genom att ge incitament att använda globala standarder och certifieringar, genom att undanta skatten för de som bevisar att de följer dem.

Branschen ser också en möjlighet att använda biocidförordningen (BPR), och dess definition av biocidbehandlade varor, som grund för skatten (istället för de listade ämnena i förslaget). Eftersom denna typ av funktionalitet medvetet läggs till produkten skulle detta i högre grad underlätta efterlevnaden för både säljare och myndigheter, samt uppnå det nämnda målet med skatten.

Specifika rekommendationer för att säkerställa en framgångsrik kemisk skatt på mode

- Ange hur skatten kan motivera utfasning av farliga ämnen och främja substitution av icke önskvärda ämnen.
- Utforma lagstiftningen så att vi kan bevisa att våra produkter inte är föremål för beskattning i linje med välkända standarder för kemisk hantering.
- Undersök hur cirkulär textilekonomi påverkas.

Vi uppmanar en inkluderande process och strävar efter att vara aktivt engagerade i diskussionen. Tillsammans tror vi att vi kan bidra till ett ramverk som är pragmatiskt och genomförbart men ändå uppnår det nämnda målet.

Stockholm

2020-09-25

Kontaktuppgifter till alla som står bakom detta yttrande:

Ida Alnemo
Kvalitets & Hållbarhetschef, Polarn O. Pyret AB
ida.alnemo@polarnopyret.se

Johan Munch
VD, Polarn O. Pyret AB
johan.munch@polarnopyret.se

Alexander Graah
Verkställande Direktör
alexander.graah@drdenim.com

Anni Sandgren
CSR och hållbarhetsansvarig, New Wave Group AB
anni.sandgren@nwg.se

Sophie Arnesved
Hållbarhetsansvarig, Scorett Footwear AB
Sophie.arnesved@scorett.se

Peter Blomquist
VD, Scorett Footwear AB
Peter.blomquist@scorett.se

Carina Nilbrant
Inköp och logistikchef, Gudrun Sjödén Design och Produktion Ab
Carina.nilbrant@gudrunsjoden.se

Ann Adelsson
CEO, Gudrun Sjödén Design och Produktion Ab
ann.adelsson@gudrunsjoden.se

Paula Stoppert
Hållbarhetschef, Cellbes AB
Paula.stoppert@cellbes.se

Charlotte Nordén
VD, Cellbes AB
Charlotte.norden@cellbes.se

Jessica Cederberg Wodmar
Global Sustainability Director, GANT AB
Jessica.Cerberg-Wodmar@gant.com

Nina Vatansever
Buying Manager, New Bubbleroom Sweden AB
Nina.Vatansever@bubbleroom.com

Ville Kangasmuukko
CEO, New Bubbleroom Sweden AB
Ville.Kangasmuukko@bubbleroom.com

Andrea Forssman
CR & Quality Manager, Tiger of Sweden
Andrea.forssman@tigerofsweden.se

Sofia Roslund
Sustainability and Quality Manager Brothers
Sofia.Roslund@brothers.se

Eleonor Björserud
Hållbarhetsansvarig, MQ MarQet AB
Eleonor.bjorserud@mq.se

Catrine Marchall
Sustainability Manager, Stadium AB
catrine.marchall@stadium.com

Therése Kernen
Sustainability Manager, NilsonGroup AB
Therese.kernen@nilsongroup.com

Viktoria Herbertsson
Kemikalie- & Kvalitetskoordinator, NilsonGroup AB
Viktoria.herbertsson@nilsongroup.com

Andreas Franchetti
VD, R. Franchetti AB
andreas.franchetti@franchetti.se

Tracey Kennedy
Hållbarhetsansvarig, R. Franchetti AB
tracey.kennedy@franchetti.se

Eliina Brinkberg
Environmental Manager, Nudie Jeans Co
eliina@nudiejeans.com

Marie Scheidl
Hållbarhetsansvarig, HESTRA/Martin Magnusson & CO AB
Marie.scheidl@hestragloves.se

Niklas Svensson
General Manager, Leaf Shoes AB
ns@leaf.se

Suzanne Albinsson
Hållbarhet- och kvalitetsansvarig, Leaf Shoes AB
sal@leaf.se

Marika Malmström
Buyer/Product Developer & CSR, HOPE Production AB
Marika.malmstrom@hopestockholm.com

Susanne Hagman
Hållbarhetsansvarig, Hellenic Group
susanne.h@hellenic-group.com

Sanna Roininen
CSR Manager, Londré Textiles AB
Sanna.roininen@londretextiles.se

Mija Nideborn
Design & Product Director, Björn Borg Clothing AB
Mija.nideborn@bjornborg.com

Ulf Bourghardt
CSR, Didriksons Regnkläder AB
ulf.bourghardt@didriksons.com

Christiane Fagertun,
Quality Assurance Manager, Varner AS
Christiane.fagertun@varner.com

Agneta Häll
Product Quality Manager, Lindex
agneta.hall@lindex.com